

Hex → Oct

01) $0.25A_{16}$

0.001001011010_2

0.1132_8

02) $AC.4BD_{16}$

$010101100,01001011101_2$

254.2275

03) $FB.98C_{16}$

01111011.100110001100_2

373.4614_8

04) $DE.7C2_{16}$

$011011100,011100000010_2$

334.3402_8

Dec → Hex

01) $0.2 \times 16 = 3.2$

$0.2 \times 16 = 3.2$

$0.2 = 0.33_{16}$

02) $0.5 \times 16 = 8.0$

$0.5 = 0.8_{16}$

03) $0.7 \times 16 = 11.2$

$0.2 \times 16 = 3.2$

$0.7 = 0.B3_{16}$

04) $0.9 \times 16 = 14.4$

$0.4 \times 16 = 6.4$

$0.4 \times 16 = 6.4$

$0.9 = 0.E66_{16}$

Hex → Dec

01) 0.28_{16}

$\frac{1}{16} \frac{1}{256}$

$\frac{2}{16} + \frac{8}{256} + \frac{1}{32}$

$\frac{4}{32} + \frac{1}{32} = \frac{5}{32}$

$16^{-1} = \frac{1}{16}$

$16^{-2} = \frac{1}{256}$

02) 0.7 B

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} \quad \underline{\underline{1}} \\ 16 \quad 256 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{7}} \quad + \quad \underline{\underline{11}} \\ 16 \quad 256 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{18}} \\ 256 \end{array}$$

ද්විමය සංඛ්‍යා එකතු කිරීම

01) 0

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{0}} + \\ \underline{\underline{0}} \end{array}$$

02) 0

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} + \\ \underline{\underline{1}} \end{array}$$

03) 1

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} + \\ \underline{\underline{10}} \end{array}$$

04) 1

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} + \\ \underline{\underline{1101}} \end{array}$$

05) 110

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{101}} + \\ \underline{\underline{1011}} \end{array}$$

06) 111

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{111}} + \\ \underline{\underline{11110}} \end{array}$$

07) 101101

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{11111}} + \\ \underline{\underline{10001100}} \end{array}$$

08) 11111

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{11111}} + \\ \underline{\underline{111110}} \end{array}$$

ද්විමය සංඛ්‍යා අඩු කිරීම

01) 10

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} - \\ \underline{\underline{0}} \end{array}$$

02) 10

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} - \\ \underline{\underline{1}} \end{array}$$

03) 100

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{1}} - \\ \underline{\underline{11}} \end{array}$$

04) 1001

$$\begin{array}{r} \underline{\underline{111}} - \\ \underline{\underline{0010}} \end{array}$$

05) 10101

$$\underline{\underline{101111}}$$

අර්ථවලය සංඛ්‍යා එකතු කිරීම

$$\begin{array}{r} 01) 7_8 \\ 8_8 + \\ \hline 10_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 02) 3_8 \\ 4_8 + \\ \hline 7_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 03) 7_8 \\ 2_8 + \\ \hline 11_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 04) 7_8 \\ 5_8 + \\ \hline 14_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 05) 354_8 \\ 763_8 + \\ \hline 337 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 06) 276_8 \\ 675_8 + \\ \hline 1173_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 07) 355_8 \\ 741_8 + \\ \hline 1316_8 \\ \hline \end{array}$$

අර්ථවලය සංඛ්‍යා අඩු කිරීම

$$\begin{array}{r} 01) 10_8 \\ 3_8 - \\ \hline 5_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 02) 23_8 \\ 6_8 - \\ \hline 15_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 03) 324_8 \\ 165_8 - \\ \hline 137_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 04) 543_8 \\ 256_8 - \\ \hline 265_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 05) 536_8 \\ 177_8 - \\ \hline 337_8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 06) 246_8 \\ 157_8 - \\ \hline 067_8 \\ \hline \end{array}$$

භවිදුගවය සංඛ්‍යා එකතු කිරීම

$$\begin{array}{r} 01) A_{16} \\ 2_{16} + \\ \hline C_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 02) B_{16} \\ 6_{16} + \\ \hline 11_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 03) A_{16} \\ C_{16} + \\ \hline 16_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 04) A C_{16} \\ 89_{16} + \\ \hline 135_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 05) BF_{16} \\ 54_{16} + \\ \hline 113_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 06) 3D_{16} \\ 7A_{16} + \\ \hline B7_{16} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 07) 54_{16} \\ EC_{16} + \\ \hline 140_{16} \\ \hline \end{array}$$

සමස්තය සංචා, අනු කිරීම,

01) 10_{10}
 $5_{10} =$

2_{10}

02) 23_{10}
 $11_{10} =$

12_{10}

03) 249_{10}
 $1AC_{10} =$

097_{10}

04) 532_{10}
 $2DE_{10} =$

254_{10}

05) 421_{10}
 $28b_{10} =$

$19B_{10}$

06) 354_{10}
 $1CB_{10} =$

189_{10}

චරිතයකට මතු කිරීම සංචා නිරූපණය කිරීම
Representation of Signed Number

01. Sign & Magnitude Representation
මතු සහ විශාලත්ව නිරූපණය

02. 1's Complement Representation
එකක අනුපූරකය

03. 2's Complement Representation
දෙකක අනුපූරකය

Sign & Magnitude Representation
මතු සහ විශාලත්ව නිරූපණය

Bit n ගැන නිරූපණය වීම සංචා 2^n වන බලයක් නිරූපණය කළ හැකිය. නිරූපණය කළ හැකි කුඩාම සංචා 0 වන අතර විශාලම සංචා $2^n - 1$ වේ.

Ex: $n = 8$ 00000000 $n = +7$

කුඩාම අගය = 0

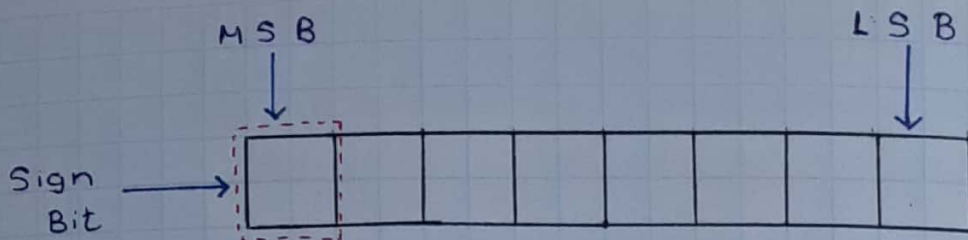
කුඩාම අගය = 0

විශාලම අගය = 255

විශාලම අගය = 177

$(2^8 - 1)$

$(2^7 - 1)$

2^7 (128) 2^6 (64) 2^5 (32) 2^4 (16) 2^3 (8) 2^2 (4) 2^1 (2) 2^0 (1)

Magnitude
 00000000 = 0
 -11111111 = 127

$+25 =$ 0001100

↑   ↑
 S   M

විභාජන අගය

$010111001 = +1927$

නුඛාල අගය

$010111001 = -1927$

$-25 =$ 1001100

↑   ↑
 S   M

මෙම ක්‍රමයේ ඇති එක් දුර්වලතාවයක් ලෙස බිංදුව නිරූපණය කිරීමේදී අගයන් 2 ක් ලාභීව දැක්විය හැකිය. භෞතිකයට අනුව බිංදුව සඳහා අගයන් 2 ක් භාවිතා නොවේ.

$+0 = 00000000$

$-0 = 10000000$

X

විනිසේ සංචාලන ඒකකයේ බලය බහු අගය සහ මනුෂ්‍ය සංචාලන සදහා ඒකකය සාදා ගනු ලැබේ.

1's Complement Representation

ඒකක අනුප්‍රාප්තිය

අනුප්‍රාප්ත ගණිත ක්‍රමය යටතේ සංචාලන බහු අගය සහ මනුෂ්‍ය සංචාලන ඒකකයේ බලය බහු අගය සාදා ගනු ලැබේ.

$$+ 35 = 00100011_2$$

$$- 35 = 11011100_2$$

$$+ 12 = 00001100_2$$

$$- 12 = 11110011_2$$

01) $17 - 12$

$$17 + (-12) = 5$$

$$17 = 00010001_2$$

$$12 = 00001100_2$$

$$-12 = 11110011_2$$

$$00010001_2$$

$$+ 11110011_2$$

අනුප්‍රාප්තිය → 100000100_2
Carry Bit

$$000000100_2$$

$$+ 00000001_2$$

$$00000101_2$$

$$+ 5$$

02) $25 - 16$

$25 + (-16)$

$25 = 00011001_2$

$16 = 00010000_2$

$-16 = 11101111_2$

$$\begin{array}{r} 00011001_2 \\ + 11101111_2 \\ \hline \end{array}$$

Carry Bit $\rightarrow$ 100001000₂

$$\begin{array}{r} 00001000_2 \\ + 00000000_2 \\ \hline 9 \end{array}$$

එහෙත් අනුපූරක ගණනය කිරීමේදී ලැබෙන අගයන් අවසන් පිලිතුරේ එතනු තබනු ලැබේ.

01) $13 - 17 = 15 + (-17)$
 $= -4$

$13 = 00001101_2$

$17 = 00010001_2$

$-17 = 11101110_2$

$$\begin{array}{r} 00001101_2 \\ + 11101110_2 \\ \hline \hline 01111011_2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 01111011 \\ = -(00000100) \\ = -4 \end{array}$$

ලැබෙන පිලිතුර සාධක නම් එහි අනුපූරක ලෙස ලැබේ නම් පිලිතුරේ අනුපූරකය ලබාගෙන එය සාධක අගයන් ලෙස දැක්විය හැකිය.

$$\begin{aligned} 02) \quad 8 - 15 &= 8 + (-15) \\ &= -7 \end{aligned}$$

$$8 = 00001000$$

$$15 = 00001111$$

$$-15 = 11110000$$

$$\begin{array}{r} 00001000 \\ \underline{11110000} + \end{array}$$

$$\underline{\underline{11111000}}$$

1's Complement

$$-(000000111)$$

$$= \underline{\underline{-7}}$$